

БРАЖНИК МЕРТВА ГОЛОВА (ACHERONTIA ATROPOS). БІОГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ

Шукула Р. Р.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри географії і туризму

Міжнародного економіко-гуманітарного університету

імені академіка Степана Дем'янчука

м. Рівне, Україна

У світлі різких змін біогеоценозів що відбуваються на тлі глобального потепління, важливо правильно розуміти стан не тільки загально поширеної флори й фауни, але й організмів, які на теренах нашої країни знаходяться у статусі рідкісних та зникаючих. Окрім того, як зазначає Київський еколого-культурний центр (КЕКЦ), у Міністерстві охорони навколишнього природного середовища України після консультацій з провідними спеціалістами в галузі ботаніки й зоології, вирішили вилучити з Червоної книги України [2] бражника Мертва голова (*Acherontia atropos*) і ще низку рідкісних та найгарніших метеликів: Махаона, Подалірія, Павиноочку руду, Орденську стрічку блакитну та деяких інших. Таке рішення викликає у членів нашої кафедри глибоке обурення.

Глобальний ареал.

Мультирегіональний, охоплює Африку і західну частину Палеарктики. Ареал охоплює Азорські острови, південну та Середню Європу до Фінляндії, всю Африку, Мадагаскар, Близький Схід, Сирію, Туреччину, Північний Іран. Широко розповсюджений у регіоні Південного Європейського Середземномор'я, долітає на північ (до Скандинавії). У РФ є знахідки з багатьох областей: Астраханської, Волгоградської, Саратовської, Московської, Калузької, Пензенської та з Північного Кавказу. На Кавказі зустрічається в Абхазії, КЧР, Східній Грузії, Вірменії, Азербайджані, на Азово-Чорноморському узбережжі. 3 липня по жовтень помічено в Україні [1].

В культурному ландшафті зустрічається на бур'янах (паслен, дурман, белена) та оброблюваних рослинах (баклажан, картопля). Поки ще існує суворя заборона вилуви метеликів в Україні.

Особливості біології та екології.

Поліфаг, еврибіонт, мігрант. Трапляється у різноманітних біотопах від аридних рідкісних лісів та степів до агроценозів і великих населених пунктів.

Можливість успішної зимівлі лялечок в Україні не доведена, хоча на Чорноморському узбережжі вона цілком вірогідна.

Чисельність та її тенденції.

Чисельність *Acherontia atropos* у Європі більше залежить від ситуації у основних районах розмноження в Африці.

У Центральній Європі дорослі особини зазвичай прибувають на початку літа. Гусениць можна зустріти з липня до вересня. Лялечка менш стійка до холоду, ніж лялечка *Herse convolvuli*, і тому переживає зиму ще рідше. На півдні (наприклад, Канарські острови) *Acherontia atropos* літає цілий рік.

У західному Закавказзі, де лялечки зимують, вид відносно звичайний. У Криму, незважаючи на м'який клімат, навпаки, дуже рідкісний.

Отож ми інформуємо наукове товариство даною публікацією про те, що у весняно-осінній період ми лише два рази зафіксували вид *Acherontia atropos* на території України у вигляді гусені на останній стадії розвитку. Один екземпляр було виявлено Марченковим М.О. в м.Одесі, Приморський район, траса Здоров'я, біля Скеледрому (надіслано фото) 19.09.2021, інший було виявлено Барвінським М.О. в районі Арбатська стрілка, Херсонська область (надіслано відео) 25.10.2021.

Оскільки обробці піддаються практично всі насадження картоплі, ймовірність виживання потомства мігрантів першої хвилі (і особин з лялечок, що перезимували) на Одещині незначна. Фактично, останні роки розмноження цього виду на Одещині відбувається тільки на дикорослих пасльонових, які також вважаються бур'янами і цілеспрямовано винищуються. В Криму, Білорусі та Росії *Acherontia*

atropos вільно продають через інтернет за ціною у 100 рублів на 22.11.2021р. [3]. В Україні підпільно торгують по 400 гр. за 1шт.

Необхідні додаткові заходи посилення моніторингу на території України, а також вивчення харчових зв'язків та регіональних особливостей можливої зимівлі виду в умовах сучасних кліматичних змін. У програми екологічного виховання дитячих дошкільних та закладів освіти слід включити роз'яснення неприпустимості безглузлого знищення великих гусениць та інших комах, у тому числі й цього виду. Заходи охорони потрібно спрямувати на контроль за дотриманням правил застосування пестицидів у сільському господарстві.

Література:

1. Acherontia atropos – веб-хостинг Tripod
URL: https://tpittaway.tripod.com/sphinx/a_atr.htm
2. Червона книга України URL: <https://redbook.land.kiev.ua/168.html>
3. Маркет плейс беларуси URL: <https://deal.by/p55137702-babochka-brazhnik-mertvaya.html>

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ЗАКОРДОННИХ ТУРИСТИЧНИХ ПОЇЗДОК ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ КОРОНАВІРУСУ

Шкіринець В. М.

*викладач кафедри географії і туризму
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Пузовик А. С.

*студентка 2 курсу факультету географії, історії та туризму
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Вже другий рік поспіль по всьому світу розповсюджується вірус Covid-19, який загрожує не лише людським життям, а і завдає надзвичайно серйозні наслідки світовій економіці, зокрема такій галузі як туризм. Туризм є однією з галузей яка напряму залежить від зовнішніх чинників.